

Asia: VN/22303/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta

Esitutkintaa ja syyteharkintaa koskevat muutosehdotukset

1. Asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen selvittäminen

Ehdotettu muutos on perusteltu. Todettakoon kuitenkin, että asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen selvittäminen esitutkinnassa on nykyisin hyödyttänyt asiaansa yksin ajavaa asianomistajaa niissä asioissa, joissa syyttäjä on ilmoittanut, ettei ota vahingonkorvausvaatimusta ajaakseen.

2. Rikosilmoituksen kirjaaminen

Ehdotus samaa rikosta koskevien ilmoitusten käsittelemisestä yhdellä rikosilmoituksella on kannatettava.

Myös ehdotus selvästi perusteettomien, sekavien ja puutteellisten rikosilmoitusten kirjaamatta jättämisestä täydennyskehotuksen jälkeen on kannatettava. Tästä pitäisi kuitenkin tehdä ainakin kirjaus poliisin järjestelmiin. Vielä parempi vaihtoehto olisi nimenomainen päätös lyhyin fraasiperusteluin ottaen myös huomioon itsensä asianomistajaksi katsovan toissijainen syyteoikeus.

3. Esitutinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

Ehdotus on kannatettava.

4. Ilmoitus epäillyn oikeuksista ja kuulusteltavalle tehtävät ilmoitukset

Ehdotus on kannatettava.

5. Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyövelvollisuus sekä loppulausuntomenettely

Ehdotus on kannatettava. Käytännössä syyttäjälaitoksen vähäiset resurssit muodostuvat esteeksi ehdotetun säännöksen tehokkaalle soveltamiselle.

6. Perusteluvollisuuden keventäminen

Ehdotus on kannatettava.

7. Yleistiedoksianto erityisen laajoissa rikosasioissa

Ehdotus on kannatettava.

8. Tiedottaminen esitutkinnassa

Ehdotus on kannatettava. Soveltamiskäytännössä tulee kuitenkin noudattaa tarvittavaa varovaisuutta suostumuksen selvittämisessä.

Rikosasioiden tuomioistuinkäsittelyä koskevat muutosehdotukset

1. Tiedoksiantosäätely

Käräjäoikeus kannattaa ROL:n 5 luvun 8 §:n 4 momenttiin lisättävää mahdollisuutta "tien päällä haastamiseen". Käytännössä kyseisiä tilanteita, joissa haastemies tunnistaa vaikeasti haastettavan vastaajan, on muutamia vuosittain. Näissä tilanteissa haastamisen toimittava haastemies voisi olla yhteydessä päivystävään haastemieheen, toiseen haastemieheen tai kirjautua itse kannettavalla tietokoneellaan käräjäoikeuden järjestelmiin haastamisessa tarvittavien asiakirjojen hakemiseksi. Päivystävä haastemies voisi lähettää ne esimerkiksi tiedoksiantavan haastemiehen virkapuhelimessa olevaan sähköpostiin, josta haastemies voisi selostaa niiden sisällön haastettavalle. Niiden edelleen lähettäminen haastettavalle ja mahdolliselle avustajalle/puolustajalle onnistuisi niin ikään sähköpostitse.

Käräjäoikeus kannattaa ehdotettua puhelintiedoksiannon mahdollistamista kirjallisessa menettelyssä ja poissaolokäsittelyssä käsiteltävissä rikosasioissa (OK 11 luku 13 b §:n 1 momentti). Puhelintiedoksiannosta oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetuissa asioissa on saatu hyviä kokemuksia. Samoin kuin mainituissa summaarisissa asioissa puhelintiedoksianto onnistuisi lähinnä sellaisten vastaajien kanssa, jotka ovat yhteistyökykyisiä ja halukkaita hoitamaan omaa asiaansa. Puhelimitse haastettaessa itse tiedoksiantotapahtuma on usein perusteellisempi ja rauhallisempi kuin esim. julkisella paikalla tapahtuva haastaminen. Käytännössä myös tiedoksiannettavat asiakirjat lähetetään välittömästi tiedoksiannon jälkeen vastaajalle tämän sähköpostiosoitteeseen, jolloin hänellä on mahdollisuus tutustua niihin rauhassa esim. kotonaan ja esittää vielä mahdolliset kysymykset haastemiehelle.

2. Kirjallinen menettely

Käräjäoikeus kannattaa kirjalliseen menettelyyn soveltuvien rikosten enimmäisrangaistuksen korottamista kahdesta vuodesta neljään vuoteen. Käräjäoikeus pitää sen sijaan hyvin ongelmallisena sitä, että vastaajan tunnustus ja suostumus kirjalliseen menettelyyn annettaisiin jo "etukäteen"

esitutkinnassa ilman tietoisuutta siitä rikoksesta ja siitä teonkuvauksesta, jonka pohjalta syyttäjä vaatii rangaistusta. Jo ajatuksellisesti on mahdotonta tunnustaa syytteessä kuvattua tekoa ennen kuin syyttäjä on tehnyt syyteharkinnan ja laatinut tiedoksiannettavan haastehakemuksen asiassa. Nykyisen menettelyn etu on nimenomaan ollut siinä, että vastaajalle on annettu tiedoksi syyttäjän haastehakemus ja vastaaja on erillisellä asiakirjalla tunnustanut menettelleensä tiedoksiannetussa syytteessä kuvatulla tavalla.

3. Poissaolokäsittely

Käräjäoikeus kannattaa poissaolokäsittelyssä tuomittavan enimmäisrangaistuksen nostamista kolmesta kuukaudesta yhteen vuoteen samoin kuin vastaajan suostumusedellytyksestä (tuomittava rangaistus enintään yhdeksän kuukautta vankeutta) luopumista. Käräjäoikeus toteaa kuitenkin, että ehdotetussa ROL:n 5 a luvun 12 §:n 2 momentissa (poissaolo ilman laillista estettä) ei ole kyse ROL:n 8 luvun 11 §:n tarkoittamasta poissaolokäsittelystä, vaan käsittelystä, jossa vastaajan henkilökohtainen läsnäolo on katsottu tarpeelliseksi. Sen vuoksi se ei luontevasti sovellu kyseiseen kohtaan, kun pykälän 1 momentissa säädellään menettelyä poissaolokäsittelyssä.

Ehdotusten vaikutukset ja muut huomiot

1. Onko teillä lisättävää tai huomioita vaikutustenarviointiin?

Ei ole.

2. Onko teillä huomioita ehdotusten toimeenpanosta tai lakien voimaantulosta?

Ei ole.

3. Onko teillä muita huomioita luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

Ei ole.

Vistilä Tomi
Keski-Suomen käräjäoikeus